

9. Кривов'язюк І. В. Шляхи підвищення якості підготовки фахівців економічного спрямування в рамках Болонської конвенції / І. В. Кривов'язюк, О. А. Кривов'язюк // Вісник СевНТУ: зб. Наук. Пр. – Випуск 127/2012. Серія «Педагогіка». – Севастополь, 2012. – С.72–78.
10. Леженко Л. І. Проблеми якості вищої освіти в Україні / Л. І. Леженко // Студентоцентризм у системі забезпечення якості освіти в економічному університеті : зб. Матеріалів Всеукр. Наук.-метод. Конф. За міжнар. Участю, (Київ, 2–3 берез. 2016 р.) / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. Нац. Екон. Ун-т ім. В. Гетьмана»; редкол.: А. М. Колот, Т. В. Гуть. – Київ : КНЕУ, 2016. – С. 102–103.
11. Модель компетентності Британського професіонального стандарту компетентності менеджерів МСІ-2 (Management Charter Initiative's 2) [Електрон. Ресурс]. – Режим доступу : http://www.che-link.ru/onemix/onemix_33.htm.
12. Освітні програми, гранти та стипендії Євросоюзу [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. – Режим доступу : <http://www.pu.if.ua/uk/osvitni-prohramy>.
13. Павлик Н. П. Зарубіжний досвід організації неформальної освіти / Н. П. Павлик // Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. Ред. Проф. Є. І. Коваленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. – №1. – С. 264–273.
14. Романовський О. О. Феномен підприємництва в університетах світу : монографія / О. О. Романовський. – Вінниця : Нова Книга, 2012. – 504 с.
15. Стадній Є. Концептуальна модель державного фінансування ВНЗ за результатами діяльності [Електронний ресурс] / Єгор Стадній // Аналітичний центр CEDOS. – 8 березня 2016 р. – Режим доступу : <https://cedos.org.ua/uk/osvita/kontseptualna-model-derzhavnoho-finansuvannia-vnz-za-rezultatamy-diialnosti>.
16. Стрельников М. В. Упровадження зарубіжних моделей розвитку підприємницької компетентності магістрантів із бізнес-адміністрування як майбутніх викладачів / М. В. Стрельников // Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України: зб. Матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. Конф., Київ, 28 жовтня 2016 р. / за заг. Ред. В. В. Олійника. – К. : УМО НАПН України, 2016. – С. 583–587.
17. Ткаченко М. В. Формування підприємницької компетентності фахівців ресторанного господарства : методичні рекомендації / Михайло Ткаченко. – Одеса : ТОВ «Зовнішрекламсервіс», 2015. – 59 с.
18. Чекаловська Г. З. Суспільне благо освітніх послуг в системі стимулювання розвитку «нової економіки» : дис. ... канд. Екон. Наук : 08.00.01 / Чекаловська Галина Збиславівна ; Чернів. Нац. Ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці, 2016. – 280 с.
19. Щербина Д. В. Дорадник освітньої сфери: зміст діяльності / Д. В. Щербина // Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм: проблеми теорії і практики підготовки та перепідготовки освітянських кадрів : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 25 листопада 2015 року) / уклад. Н. В. Гузій, В. І. Саук. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – С. 193–195.

Рецензент д.е.н., професор Ковальська Л.Л.

УДК 336.6

Олександренко І.В. к.е.н., доцент

Харитиніч М.В.

Луцький національний технічний університет

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті систематизовано основні показники та критерії досягнення оптимальної структури капіталу підприємства. Обґрунтовано ключові фактори впливу на процес оптимізації структури капіталу підприємства. Відображено основні методи оптимізації структури капіталу суб'єкта господарювання. Подано управлінські рішення в напрямку формування оптимальної структури капіталу, що систематизовані в розрізі трьох методів її оптимізації.

Ключові слова: власний капітал, ефект фінансового важеля, позиковий капітал, оптимізація структури капіталу, оптимальна структура капіталу

Oleksandrenko I. Harytynich M.

OPTIMIZATION OF THE ENTERPRISE CAPITAL STRUCTURE

The article systematizes the main indicators and criteria for achieving optimal capital structure of the enterprise. The key factors of influence on the process of optimization of the capital structure of the enterprise are substantiated. The main methods of optimizing the structure of the entity's capital are shown. Management decisions are submitted in the direction of formation of optimal capital structure, systematized in terms of three methods of its optimization.

Key words: equity capital, financial leverage effect, loan capital, optimization of capital structure, optimal capital structure

Олександренко І.В., Харытынич М.В.

ОПТИМИЗАЦИЯ СТРУКТУРЫ КАПИТАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье систематизированы основные показатели и критерии достижения оптимальной структуры капитала предприятия. Обоснованно ключевые факторы влияния на процесс оптимизации структуры капитала предприятия. Отражены основные методы оптимизации структуры капитала предприятия. Подано управленческие решения в направлении формирования оптимальной структуры капитала, систематизированы в разрезе трех методов ее оптимизации.

Ключевые слова: собственный капитал, эффект финансового рычага, заемный капитал, оптимизация структуры капитала, оптимальная структура капитала

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У процесі управління підприємством зростає потреба у пошуку усіх можливих шляхів покращення фінансових результатів, підвищення ефективності діяльності, зміцнення конкурентних переваг та фінансової стабільності на ринку. Аналіз усіх ланок роботи підприємства свідчить, що вагому роль у цьому процесі займає пошук управлінських рішень щодо зменшення витрат на залучення і використання капіталу. Це обумовлюється тим, що наявність позикового капіталу з високими відсотковими ставками призводить до росту фінансових витрат, а використання власного капіталу при неефективній дивідендній політиці, призводить до зменшення капіталізованого прибутку і обсягу власних фінансових ресурсів.

Враховуючи вище зазначене, необхідно свідчити про потребу у визначенні такого обсягу власного та озикового капіталу і співвідношення між ними, щоб витрати господарюючого суб'єкта були мінімальними. З цього випливає необхідність пошуку шляхів оптимізації структури капіталу підприємства, досягнення якої окрім вище зазначеного впливає на підвищення ринкової вартості бізнесу та забезпечення його інвестиційної привабливості на ринку.

Аналіз останніх наукових досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Загалом, проблемним питанням забезпечення оптимальної структури капіталу підприємства присвячено безліч наукових праць. Окремі дослідження у сфері оптимізації структури капіталу належать І.А. Бланку [1], Н.В. Бичковій [2], В.Г. Боронос [3], О.Г. Головки [4], О.О. Горошанській [5], Є.Р. Жоровій [6], Р.В. Коржу [7], О.В. Курінній [8], А.А. Пересаді [10], В.О. Подольській [11], К.С. Салізі [12], Т.В. Семеновій [13], Г.В. Сілаковій [14], Ю.А. Чернецькій [15] та іншим. Враховуючи нестабільність економічного середовища у якому функціонують підприємства, виникає потреба у постійній розробці управлінських рішень щодо його діяльності та, зокрема, оптимізації структури капіталу.

Цілі статті. Основною метою статті є визначення факторів впливу на обґрунтування основних напрямів оптимізації структури капіталу вітчизняних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Вивчаючи теоретичні аспекти формування оптимальної структури капіталу, варто свідчити про неоднозначність підходів до її розуміння, що оснований на різних критеріях досягнення оптимальності структури джерел фінансування. На основі існуючих підходів виокремлено основні економічні показники,

що враховуються при досягненні оптимальної структури капіталу та виділено ключові критерії досягнення оптимальної структури капіталу (табл. 1).

Таблиця 1

Основні характеристики досягнення оптимальної структури капіталу підприємства*

Автор	Економічні показники, що беруться до уваги при визначенні оптимальної структури капіталу	Ключові критерії досягнення оптимальної структури капіталу
І.О. Бланк [1, с.213]	Співвідношення між власним і позиковим капіталом	Забезпечення пропорційності між коефіцієнтом фінансової рентабельності та коефіцієнтом стійкості підприємства, максимізації ринкової вартості
Н.В. Бичкова [2, с.23]	Співвідношення між власними і позиковими коштами	Мінімізація темпів зростання боргового навантаження, підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства
В.Г. Боронос [3, с.162]	Співвідношення структурних елементів капіталу	Одночасна максимізації зростання рентабельності власного капіталу та мінімізація середньозваженої вартості капіталу
Є.Р. Жорова [6, с.331]	Співвідношення між власним і позиковим капіталом	Забезпечення інтенсивного розвитку підприємства; досягнення високої швидкості обороту капіталу; перевищення показника рентабельності інвестованого капіталу над середньозваженою вартістю капіталу підприємства; підвищення вартості підприємства в динаміці.
Р.В. Корж [7, с.23]	Співвідношення між власним і позиковим капіталом	Отримання максимального прибутку і максимального рівня рентабельності
А.А. Пересада [10, с.137]	Співвідношення між внутрішніми та зовнішніми джерелами фінансування	Досягнення найбільш вигідного співвідношення між джерелами формування капіталу на кожному етапі життєвого циклу
В.О. Подольська та О.В. Яріш [11, с. 355]	Співвідношення між власним і позиковим капіталом	Забезпечення найефективнішої пропорційності між дохідністю та фінансовою стійкістю підприємства
К.С. Салила, А.А. Писаренко [12, с. 27]	Співвідношення між власними коштами, які приносять прибуток і позиковими коштами, які інвестовано у грошовій формі в обмін на обов'язки їх повернення	Досягнення максимальної ефективності діяльності підприємства
Т.В. Семенова, А.С. Шамрицька [13, с.32]	Співвідношення між вартістю, втіленою у кошти підприємства, які йому належать і забезпечують прибуток, та вартістю, інвестованою в грошові кошти, що залучаються на основі їх повернення	Досягнення максимальної ефективності діяльності підприємства

*розроблено авторами за джерелами [1-3, 6, 7, 10-13]

На основі вище поданих підходів та виділених критеріїв формування оптимальної структури капіталу, варто відзначити, що оптимальна структура капіталу – це таке співвідношення між власним і позиковим капіталом, за якого забезпечується високий рівень рентабельності підприємства, фінансової стійкості, ринкової вартості та зменшення боргового навантаження в динаміці.

З огляду на вище зазначене, варто виокремити основні завдання оптимізації структури капіталу. Окремі із науковці, зазначають, що основними завданнями цього процесу є: формування структури капіталу за якої забезпечується розвиток підприємства; створення умов за яких підприємство отримує максимальний прибуток [12, с.27]. Тобто, якщо брати до уваги процес оптимізації структури капіталу, варто пам'ятати, що підприємство для успішного розвитку повинно використовувати як власні так і позикові кошти, однак їх співвідношення в структурі джерел фінансування має бути таким, щоб виконувались наступні завдання: підвищення ефективності діяльності

підприємства в кожному наступному році; зростання рівня фінансової стійкості в динаміці; підвищення ринкової вартості бізнесу та його інвестиційної привабливості.

Загалом, будь-яке підприємство для фінансування своїх потреб повинно використовувати як власні, так і позикові кошти. Використання лише власних коштів для фінансування діяльності є вигідним для підприємства лише з позиції фінансової незалежності від кредиторів, зменшення фінансових витрат та зниження ризику неплатоспроможності в умовах економічної нестабільності в державі. Однак з поміж цього, негативними рисами фінансування активів підприємства лише за власні кошти, є зменшення можливості розширення діяльності. Ефективне використання позикового капіталу дозволяє підприємству підвищувати рівень рентабельності власного капіталу, збільшувати ринкову вартість та рівень капіталізації бізнесу. Про те, необхідно розуміти, що наявність позикового капіталу у значних обсягах на підприємстві знижує рівень фінансової стабільності, платоспроможності та збільшує витрати і негативно відображається на кінцевому фінансовому результаті.

Структура капіталу окремого підприємства залежить від низки чинників, які визначаються специфікою і сферою діяльності підприємства.. О.В. Курінна до основних факторів, що впливають на оптимізацію структуру капіталу відносить: галузеві особливості; життєвий цикл підприємства; управління виробництвом; кон'юнктура ринку; рентабельність активів і операційної діяльності; рівень податкового навантаження; рівень концентрації власного капіталу [8, с. 97]. Г.В. Сілакова та О.О. Сопіженко усі фактори впливу на досягнення оптимальної структури капіталу поділяють на фактори внутрішнього та зовнішнього середовища і в контексті цього виокремлюють інституційно-правові, фінансово-економічні та соціально-управлінські, фактори [14, с.116].

На нашу думку, основними факторами впливу на процес оптимізації капіталу є:

- структура активів підприємства – визначає настільки швидко обертаються активи, що дозволяє швидко вилучати кошти з обороту і зменшує потребу у залученні кредитних коштів;

- наявність дебіторської заборгованості та термін її погашення – значні обсяги дебіторської заборгованості та довгі терміни її погашення зменшують власні кошти в обороті і збільшують потребу у кредитах для фінансування оборотних засобів;

- тривалість виробничого і операційного циклу підприємства – впливає на потребу у залученні кредитів, якщо власні кошти на довгий термін заморожуються у виробництві і готовій продукції ;

- фінансові результати діяльності підприємства за минулі періоди – впливають на обсяг власного капіталу і формують потребу у залучених фінансових ресурсах для придбання активів;

- ціна кредитних коштів – в умовах високих цін на кредитні ресурси збільшуються фінансові витрати підприємства, що призводить до зниження прибутку та зменшення рентабельності власного капіталу (не забезпечується оптимальна структура капіталу);

- окупність та прибутковість інвестицій – в умовах швидкої окупності капіталовкладень і високого рівня прибутковості інвестицій, збільшується обсяг надходження власних фінансових ресурсів та зменшується потреба у позикових коштах.

Усі вище подані фактори впливу на процес оптимізації структури капіталу характеризують внутрішнє середовище суб'єкта господарювання. Щодо факторів зовнішнього середовища, то тут варто говорити про кредитну, податкову, валютну політику, соціальний розвиток країни, законодавчі обмеження тощо. Фактори

зовнішнього середовища є не контрольованими з боку підприємства, тому важливо прогнозувати їх вплив і мати наперед обґрунтовані стратегії гнучкого реагування на них.

У практичній діяльності, вітчизняні підприємства застосовують три основних методи оптимізації структури капіталу: метод за критерієм досягнення максимального рівня фінансової рентабельності; метод за критерієм мінімізації вартості капіталу; метод за критерієм мінімізації фінансових ризиків [5, с. 96-97]. На рисунку 1. відображено методи оптимізації структури капіталу із деталізацією їх впливу на структуру капіталу.

Рис. 1. Деталізація методів оптимізації структури капіталу*

*розроблено авторами за джерелами [2, 5, 13]

Найбільш поширеним є метод за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності. Згідно з цим методом оптимальною буде структура капіталу такого підприємства, у якого позикові кошти забезпечують найбільший відсоток приросту до рентабельності власного капіталу. Ключовим показником оптимізації структури капіталу підприємства є ефект фінансового важеля, максимальне значення якого свідчить про найбільш оптимальну структуру капіталу господарюючого суб'єкта.

З метою визначення настільки оптимальною є структура капіталу вітчизняних підприємств, нами здійснено аналіз капіталу окремих підприємств Волинської області. Зокрема, у таблиці 2 відображено розрахунок ефекту фінансового важеля окремих підприємств Волинської області. На основі ефекту фінансового важеля виявлено чи ефективно використовуються кредити в діяльності підприємств. Позитивне значення ефекту фінансового важеля дає підстави говорити про доцільність фінансування активів за рахунок кредитів, негативне значення, навпаки, говорить про неоптимальну структуру капіталу та неефективне використання кредитних коштів.

Для розрахунку ефекту фінансового важеля відібрано підприємства, які працюють в різних сферах і у своїй діяльності використовують кредити.

Таблиця 2

Розрахунок ефекту фінансового важеля підприємств Волинської області за даними 2016 року*

Основні показники	ПАТ „Гнідавський цукровий завод”	ТзОВ „Городище”	ПАТ „Луцьк Фудз”	ПАТ „Теремно Хліб”	ТзОВ „Транс-Імперія”
1. Діюча ставка оподаткування прибутку, %	18	18	18	18	18
2. Прибуток до оподаткування, тис. грн.	20073	9421	7974	1757	1591
3. Середньозважена ставка відсотка за кредит, %	17,65	19,93	18,19	17,30	16,82
4. Середньорічний обсяг позикових засобів підприємства (кредити), тис.грн	41490,5	34182	38018	16556	969
5. Сума сплачених процентів за позикові кошти, тис.грн.	7324	6811	6917	2864	163
6. НРЕІ, тис. грн.	27397	16232	14891	4621	1754
7. Активи, тис.грн	91672,5	103979	50975	29489	4668
8. Середньорічний обсяг власних засобів підприємства, тис.грн	50182	69797	12957	12933	3699
9. Економічна рентабельність капіталу підприємства, %	29,89	15,61	29,21	15,67	37,58
10. Диференціал фінансового важеля, %	12,23	-4,31	11,02	1,63	20,76
11. Плече фінансового важеля	0,83	0,49	2,93	1,28	0,26
12. Ефект фінансового важеля, %	8,29	-1,73	26,51	1,71	4,46

*розраховано авторами за джерелом [16]

Результати розрахунку ефекту фінансового важеля п'яти підприємств показують, що лише ТзОВ „Городище” неефективно використовувало позикові кошти. Ефект фінансового важеля показує, що при використанні кредитів на ТзОВ „Городище” відбувалось зниження рівня рентабельності власних засобів на 1,73%. Це дає підстави говорити, що на ТзОВ „Городище” структура капіталу не є оптимальною. Відносно інших підприємств, то необхідно свідчити, що досягнуто оптимальної структури капіталу за методом максимізації рівня фінансової рентабельності.

В результаті аналізу капіталу п'яти підприємств Волинської області виявлено, що основними факторами, які впливають на його структуру є: обсяг чистого прибутку, обсяг виробництва та реалізації продукції, ціна кредитів, тривалість оборотності запасів, наявність нерентабельних виробництв чи інвестицій, структура активів та інші.

З метою досягнення оптимальної структури капіталу необхідно, більше уваги приділяти управлінню цим процесом. Основні управлінські рішення в напрямку оптимізації структури капіталу в розрізі трьох методів, відображені на рисунку2.

Рис. 2. Управлінські рішення в напрямку оптимізації структури капіталу підприємства*

*розроблено авторами

У процесі оптимізації структури капіталу необхідно дотримувати певної послідовності дій, що дозволить в довгостроковому періоді досягти раціонального співвідношення між власними і позиковими коштами. Послідовність дій в напрямку оптимізації капіталу включає: 1) визначення мети управління капіталом (максимізації рентабельності власного капіталу, мінімізації фінансово ризику, максимізації вартості підприємства); 2) проведення аналізу існуючої структури капіталу; 3) оцінка структури капіталу; 4) виявлення основних чинників впливу на структуру капіталу; 5) планування оптимальної структури капіталу; 6) внесення змін в існуючу структуру капіталу у разі незадовільного співвідношення між власними і позиковими коштами; 7) вибір і досягнення оптимальної структури капіталу [15, с.111].

Загалом, необхідно свідчити, що підприємство, яке відображається оптимальною структурою капіталу, має більші можливості підвищення ефективності діяльності, збільшення власного капіталу, залучення інвестицій та має достатній запас фінансового потенціалу.

Висновки: У процесі дослідження теоретичних підходів до визначення оптимальної структури капіталу, виявлено, що це таке співвідношення між власним і позиковим капіталом, за якого забезпечується високий рівень рентабельності підприємства, фінансової стійкості, ринкової вартості та зменшення боргового навантаження в динаміці. З метою досягнення оптимальної структури капіталу, необхідно постійно здійснювати моніторинг ефективності його використання на предмет відповідності критеріям формування оптимальної структури капіталу. Розроблені управлінські рішення в напрямку формування структури капіталу підприємства, в розрізі трьох методів її оптимізації, дозволяють чітко та обґрунтовано підійти до визначення

джерел створення капіталу з метою забезпечення найвищого рівня ефективності діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бланк И.А. Управление формированием капитала: навч. посібн. / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Ольга, 2002. – 512 с.
2. Бичкова Н.В. Оптимізація структури капіталу вітчизняних підприємств у контексті підвищення ефективності фінансової діяльності / Н.В. Бичкова // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – Вип. 1(48). – С. 16-23.
3. Боронос В.Г. Формування механізму оптимізації структури капіталу та його вплив на фінансовий потенціал підприємства / В.Г. Бороносо // Механізм регулювання економіки. – 2010. – №3. – Т.1. – С.154-166.
4. Головки О.Г. Формування оптимальної структури капіталу підприємства / О.Г. Головки, К.О. Шляпкина // Вісник НТУ «ХП». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємств. – Харків: НТУ «ХП». – 2013. – № 49 (1022). – С. 22–28.
5. Горошанська О.О. Оптимізація структури капіталу підприємства / О.О. Горошанська // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2011. – Вип. 1. – С.93-98.
6. Жорова Є.Р. Оптимізація фінансової структури капіталу підприємства / Є.Р. Жорова // Бізнес Інформ. – 2014. – №4. – С.330-334.
7. Корж Р.В. Розвиток теорії структури капіталу / Р.В. Корж // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 13. – С. 22–25.
8. Курінна О.В. Теоретичні аспекти оптимізації структури капіталу підприємства / О.В. Курінна // Науковий вісник Академії муніципального управління. – 2012. – Вип. 12. – С. 94-100.
9. Олександренко І.В. Автоматизація фінансової діагностики: теорія і практика: навч. посіб. / І.В. Олександренко, С.О. Пиріг. – Львів: Ліга-Прес, 2015. – 296 с.
10. Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні: навч. посіб. / А.А. Пересада. – К.: Вид-во «Лібра», 1998. – 423 с.
11. Подольська В. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / В.О. Подольська, О.В. Яріш. – К.: Центр навч. л-ри, 2007. – 488 с.
12. Салига К.С. Оптимізація структури капіталу підприємства / К.С. Салига, А.А. Писаренко // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – №10. – С. 27-29.
13. Семенова Т.В. Оптимізація структури капіталу підприємства / Т.В. Семенова, А.С. Шамрицька // Молодий вчений. – 2014. – №6(09). – С. 32-34.
14. Сілакова Г.В. Оптимізація структури капіталу підприємства на основі використання теоретико-ігрового підходу / Г.В. Сілакова, О.О. Сопіженко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – №4(24). – С. 114-119.
15. Чернецька Ю.А. Формування оптимальної структури капіталу підприємства / Ю.А. Чернецька // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – №2. Т.3. – С.109-112.
16. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/>.

Рецензент д.е.н., професор Вахович І.М.

УДК 330.341.30

Павлюк Л.В., к.е.н., доцент

Оксенюк К.І., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У науковій публікації розглядаються питання важливості теоретичних досліджень бізнес-процесів на підприємстві. Наводяться дослідження різних вчених щодо визначення терміну «бізнес-процес» та формується власне бачення цього терміну. Зазначається важливість виокремлення бізнес-процесів на підприємстві для підвищення його успішності та прибутковості а також для формування векторів розвитку.

Ключові слова: бізнес-процес, підприємство, керівник бізнес-процесу, виробничо-господарська діяльність, успішність, прибутковість.

Pavliuk L., Okseniuk K.

THE ORETICAL BASES OF BUSINESS PROCESSES RESEARCH ON ENTERPRISE